

1976-9

AUTHOR/KEY FIGURE

Jørgen Knudsen

FACTS

Document type:
Clippings

Language:
Dansk

Mentioned people:
Theodor Adorno
Bent Jensen
Bjørn Tidmand
Gustav Winckler

Archive:
HC arkiv Møn/HC Egne Tekster

TRANSCRIPTION

Underholdning

Af Jørgen Knudsen

Højskoleforstander Jørgen Knudsen, medlem af radiorådet, har sendt os følgende betragtninger om underholdning i radioen:

FOR 10-15 år siden havde vi modsætningen mellem finkultur og pop, og alle bekymrede kulturprofeter blev glade, da den modsætning syntes at gå op i en højere enhed med The Beatles. I dag har vi en endnu grellere modsætning mellem en kunst, der efterhånden næsten helt har mistet sin gennemslagskraft, og en underholdning, der bygger på vold og bedrag.

Om den siger den tyske filosof Th. Adorno:

"Den gamle sætning, at verden vil bedrages, er blevet sandere end den vel nogen sinde kan have været tænkt. Ikke blot falder folk for svindelen, når den hjælper dem til en nok så flygtig tilfredsstillelse; de ønsker ligefrem et bedrag, som de selv gennemskuer; kniber krampagtigt øjnene i og siger i en art selvforagt ja til det, der overgår dem, og om hvilket de godt véd, hvorfor det fremstilles. Uden at indrømme det aner de, at deres liv ville blive helt uudholdeligt, så snart de ikke længere klamrer sig til en tilfredsstillelse, som er ophørt med at stille tilfreds."

En art bedrag, en laden som om, er det centrale i Danmarks Radios underholdning. Når Gustav Winckler med skælvende stemme synger: "Alt kan jeg bære, tapper vil jeg være, blot jeg har dig, Sonny Boy", og når Bjørn Tidmand rynker panden og sjæler, at han mister forstanden, hvis du vil gå fra ham, så lader de to herrer som om, de mener, hvad de synger - og publikum i salen lader som om, det finder grund til at klappe, og det klapper. Og de to herrer lader, som om de tror, at den hurtigt hendøende klapsalve er ærligt ment, for de skynder sig at smile, sådan ud i luften. Parterne har indgået en stiltiende aftale om at lade som om der er mening og glæde ved arrangementet. Men ingen ser hinanden i øjnene.

I lørdags-krimien er bedraget af en anden art. Det, den kalder på, er sådan set en protest mod seerens hverdag. Den viser en verden uden kedsomhed, en verden hvor tingene siges ligeud, en verden, der er anderledes forståelig end vor egen. Her er konflikterne lette at få øje på, de vedgås og løses. Der stilles spændende krav til helten, som sjældent er i tvivl om, hvad han skal gøre. Hans liv har mening. Alt dette er jo mangelvarer i mange danskeres hverdag! Men krimiens protest mod denne begivenhedsfattige og grå hverdag er også kun en laden som om. Sheriffen i det fjerne land kan ikke hjælpe til at bekæmpe vor kedsomhed længere end stykket varer. Det er ikke det farlige og befriende, der sælger

denne vare, det er drømmen om det. Det er ikke friheden, men dens indbildte nærhed. Så du røgen?

Men hvor megen røg? Underholdningen må altid holde en ustadig balance. Den må ikke komme så tæt på brugerens liv, at den foruroliger - den må heller ikke holde så stor afstand, at den keder. Den må ikke blive alt for fremmed og forbavsende - heller ikke fortælle for velkendt og fortærsket en historie. Ikke for tam

— men heller ikke alt for brutal. Den skal lege tampen brænder - men den må ikke sætte ild i noget.

Hvor dette balancepunkt ligger, afhænger af hele den politisk-socialt situation. Når denne situation ændres fra at rumme håb om bedre tider til at rumme frygt for værre, så må underholdningen også ændres. Jo sværere hverdagens ydmygelser bliver at glemme, jo skrapere, jo mere hektisk, jo mere barbarisk må underholdningen blive. Verden vil bedrages. "Tiden kræver underholdning, som et nyt radioprogram hedder. Kravene vokser om mere underholdning, hvilket naturligvis også betyder: mindre tid til oplysende udsendelser. Det er betegnende, at det i radiatorådet især er Fremskridtspartiets folk, der fører dette krav frem.

Når Danmarks Radio tøver med at bøje sig for kravet, er det fordi denne institution også har en anden opgave. Danmarks Radio skal meget gerne - mener man fra socialdemokratisk og borgerlig side - levere et bevis for, at Danmark er et civiliseret og oplyst samfund. Kun ved at vise denne smukke facade frem, kan det hjælpe både de styrede og de styrende til fortsat at være i god tro. Når så barbariet rykker frem og kræver sin demokratiske ret til det daglige mord, hvad så?

Så må Danmarks Radio tage kampen op og gå til modangreb. Ikke for at legitimere et barbarisk samfund, men for at bekæmpe barbariet. Radio og fjernsyn må skabe underholdning, der har mere med vores hverdag at gøre og som fængsler og underholder os ved at være vedkommende. Og Danmarks Radio må - det er den anden side af sagen - lave orienterende og oplysende programmer, der bliver underholdende og fængslende ved at sige tingene ligeud, og så de kan forstås.

Denne sammenhæng er vigtig at forstå. Jo mere bureaukratisk, kedeligt og abstrakt Bent Jensens sprog bliver i TV-Avisen, jo mere vokser appetitten på mord uden omsvøb senere på aftenen. En holdningsløs og ligegyldig TV-Avis leverer kunder til underholdningsafdelingens programmer. Ganske som en fem

minutters radioavis med alt for mange nyheder rablet af i telegramstil danner baggrund for 55 minutters underholdningsmusik, der laller af livsglæde og optimisme uden at mene noget med det så meget som et

sekund.

Danmarks Radio må gå til angreb på bedraget med al de fantasi og alt det talent, som findes blandt medarbejderne i så stort omfang. Man må gøre det ved at gøre underholdningen mere vedkommende og ved at gøre oplysningen mere underholdende. Gør man ikke det, så ender man som leverandør af rene bedrageriske drømme og hindrer derved dannelsen af selvstændige, bevidst dømmende og besluttende individer, der er forudsætningen for et demokratisk samfund.

Det er dette valg, der trækkes stadig klarere op, jo længere vi kommer ind i krisen.

[håndskrevet:] Du skal skabe underholdning der sætter den positive fantasi i sving, dvs. skaber kampmod i hverdagen.

Underholdning

Af Jørgen Knudsen

Højskoleforstander Jørgen Knudsen, medlem af radiorådet, har sendt os følgende betragtninger om underholdning i radioen:

FOR 10-15 år siden havde vi modsætningen mellem finkultur og pop, og alle bekymrede kulturprofeter blev glade, da den modsætning syntes at gå op i en højere enhed med The Beatles. I dag har vi en endnu mere udtalt modsætning mellem en kunst, der efterhånden næsten helt har mistet sin gennemslagskraft, og en underholdning, der bygger på vold og bedrag. Om den siger den tyske filosof Th. Adorno:

»Den gamle sætning, at verden vil bedrages, er blevet sandere end den vel nogen sinde kan have været tænkt. Ikke blot folder folk sig svindelen, når den hjælper dem til en nok så flygtig tilfredsstillelse; de ønsker ligefrem et bedrag, som de selv gennemskuer; kniber krampagtigt øjnene i og siger i en art selvforagt ja til det, der overgår dem, og om hvilket de godt véd, hvorfor det fremstilles. Uden at indrømme det aner de, at deres liv ville blive helt uudholdeligt, så snart de ikke længere klammer sig til en tilfredsstillelse, som er ophørt med at stille tilfreds.«

En art bedrag, en laden som om, er det centrale i Danmarks Radios underholdning. Når Gustav Winckler med skælvende stemme synger: »Alt kan jeg bære, tapper vil jeg være, blot jeg har dig, Sonny Boye, og når Bjørn Tidmand rynker panden og sjæler, at han mister forestanden, hvis du vil gå fra ham, så lader de

to herrer som om, de mener, hvad de synger — og publikum i salen lader som om, det finder grund til at klappe, og det klapper. Og de to herrer lader, som om de tror, at den hurtigt hendeende klapsalve er ærligt ment, for de skynder sig at smile, sådan ud i luften. Parterne har indgået en stillende aftale om at lade som om der er mening og glæde ved arrangementet. Men ingen ser hinanden i øjnene.

I lørdags-krimlen er bedraget af en anden art. Det, den kalder på, er sådan set en protest mod seerens hverdag. Den viser en verden uden kedsomhed, en verden hvor tingene siges ligeud, en verden, der er anderledes forståelig end vor egen. Her er konflikterne lette at få øje på, de vedgås og løses. Der stilles spændende krav til helten, som sjældent er i tvivl om, hvad han skal gøre. Hans liv har mening. Alt dette er jo mangelfuldt i mange danskeres hverdag! Men krimlens protest mod denne begivenhedsfattige og grå hverdag er også kun en laden som om. Sheriffen i det fjerne land kan ikke hjælpe til at bekæmpe vor kedsomhed længere end stykket varer. Det er ikke det farlige og befriende, der sælger denne vare, det er drømmen om det. Det er ikke friheden, mens den indbildte nærhed. Så du røggen?

Men hvor megen røg? Underholdningen må altid holde en ustadig balance. Den må ikke komme så tæt på brugerens liv, at den foruroliger — den må heller ikke holde så stor afstand, at den keder. Den må ikke blive alt for fremmed og forbavsende — heller ikke fortælle for velkendt og forfælsket en historie. Ikke for tam — men heller ikke alt for brutal. Den skal lege tammen brænder — men den må ikke sætte lid i noget.

Hvor dette balancepunkt ligger, afhænger af hele den politisk-socialt situation. Når denne situation ændres fra at rumme håb om bedre tider til at rumme frygt for værre, så må underholdningen også ændres. Jo svarere hverdagens ydmygelser bliver, at klæmme, jo skrapere, jo mere hektisk, jo mere barbarisk må underholdningen blive. Verden vil bedrages. »Tiden kræver underholdning, som et nyt radioprogram hedder. Kravene vokser om mere underholdning, hvilket naturligvis også betyder, at vi må gøre os mere og mere udsendelser. Det er be-

tegnende, at det i radiorådet især er Fremskridtspartiets folk, der fører dette krav frem.

Når Danmarks Radio tøver med at bøje sig for kravet, er det fordi denne institution også har en anden opgave. Danmarks Radio skal meget gerne — mener man fra socialdemokratisk og borgerlig side — levere et bevis for, at Danmark er et civiliseret og oplyst samfund. Kun ved at vise denne smukke facade frem, kan det hjælpe både de styrede og de styrende til fortsat at være i god tro. Når så barbariet rykker frem og kræver sin demokratiske ret til det daglige mord, hvad så?

Så må Danmarks Radio tage kampen op og gå til modangreb. Ikke for at legitimere et barbarisk samfund, men for at bekæmpe barbariet. Radio og fjernsyn må skabe underholdning, der har mere med vores hverdag at gøre, og som fængsler og underholder os ved at være vedkommende. Og Danmarks Radio må — det er den anden side af sagen — lave orienterende og oplysende programmer, der bliver underholdende og fængslende ved at sige tingene ligeud, og så de kan forstås.

Denne sammenhæng er vigtig at forstå. Jo mere bureaukratisk, kedeligt og abstrakt Bent Jensens sprog bliver i TV-avisen, jo mere vokser appetitten på mord uden omsvøb senere på aftenen. En holdningsløs og ligeegyldig TV-Avis leverer kunder til underholdningsafdelingens programmer. Ganske som en fem minutters radioavis med alt for mange nyheder rablet af i telegramstil danner baggrund for 55 minutters underholdningsmusik, der laller af livsglæde og optimisme uden at mene noget med det så meget som et sekund.

Danmarks Radio må gå til angreb på bedraget med al den fantasi og alt det talent, som findes blandt medarbejderne så stort omfang. Man må gøre det ved at gøre underholdningen mere vedkommende og ved at gøre oplysningen mere underholdende. Gør man ikke det, så ender man som leverandør af rene bedragerske drømme og hindrer derved dannelsen af selvstændige, bevidst dømmende og beslutende individer, der er forudsætningen for et demokratisk samfund.

Det er dette valg, der trækkes stadig klarere op, jo længere vi kommer ind i krisen.

HØJDEVANG

Spaniensaften

Tirsdag d. 7. sept. kl. 19.30
på Vågnavej 14
Indleder: Felix Christensen.
Husk sangbøger.
Arr.: DKP Højdevang.

ARHUS

DKP-DKU-KOMM.S.

Aktivmode
Torsdag d. 9. sept. kl. 19.30 i
Kongreshuset, spisesalen.
Beretning fra CK-mødet.
Arbejds- og kommunalpolitik.
Efterårsrets aktiviteter.
Husk gyldig medlemsbog.
Arr.: DKP Aarhus.

*Den skal skabe underholdning
der sætter den politiske fantasi i sving, skaber kampmod
i hverdagen.*